

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	15
1. ПРИМЕНА МСФИ 9: ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ	19
1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ.....	19
2. ДЕФИНИЦИЈА ФИНАНСИЈСКИХ ИНСТРУМЕНАТА	20
3. БИЛАНСНЕ СТАВКЕ КОЈЕ СУ ВАН ДЕЛОКРУГА МСФИ 9	22
4. ПРИЗНАВАЊЕ И ПРЕСТАНАК ПРИЗНАВАЊА ФИНАНСИЈСКИХ ИНСТРУМЕНАТА... 23	
4.1. Почетно признавање.....	23
4.2. Накнадно признавање финансијских средстава и финансијских обавеза	24
4.3. Престанак признавања.....	24
5. КЛАСИФИКАЦИЈА ФИНАНСИЈСКИХ ИНСТРУМЕНАТА ПРЕМА МСФИ 9	25
5.1. Финансијска средства по амортизованој вредности	28
Пример 1: Илустрација примене метода амортизованог трошка и ефективне камате	28
Пример 2: Класификовање потраживања од купаца по амортизованој вредности .. 30	
5.2. Финансијска средства по фер вредности кроз остали укупни резултат	32
Пример 3: Добити или губити од продаје акција класификованих по фер вредности кроз остали укупни резултат	33
5.3. Финансијска средства по фер вредности кроз биланс успеха	35
Пример 4: Купљена обвезница класификована по фер вредности кроз биланс успеха.....	36
Пример 5: Стечена обвезница по фер вредности кроз биланс успеха која је продата након састављања финансијског извештаја	37
5.4. Финансијске обавезе по амортизованој вредности	38
Пример 6: Финансијске обавезе по амортизованој вредности (обавезе према добављачима)	39
Пример 7: Финансијске обавезе по амортизованој вредности (краткорочни закуп пословног простора)	40
Пример 8: Финансијска обавеза по амортизованој вредности (обавеза по кредиту)... 40	
Пример 9: Финансијске обавезе по амортизованој вредности (промене процене новчаних токова)	42
5.5. Финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха	45
Пример 10: Финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха (прилагођен пример ИЕ1-ИЕ5 из Илустративних примера за МСФИ 9)	46

6. РЕКЛАСИФИКАЦИЈА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА	48
6.1. Рекласификација из категорије по амортизованој вредности у категорију по фер вредности кроз биланс успеха	48
Пример 11: Рекласификација из категорије по амортизованој вредности у категорију по фер вредности кроз биланс успеха (према ИЕ 109, МСФИ 9) .	49
6.2. Рекласификација из категорије по фер вредности кроз биланс успеха у категорију по амортизованој вредности	50
Пример 12: Рекласификација из категорије по фер вредности кроз биланс успеха у категорију по амортизованој вредности (према ИЕ 110 МСФИ 9) ..	50
6.3. Рекласификација из категорије по амортизованој вредности у категорију по фер вредности кроз остали укупан резултат	51
Пример 13: Рекласификација из категорије по амортизованој вредности у категорију по фер вредност кроз остали укупни резултат (према ИЕ 111 МСФИ 9)	51
6.4. Рекласификација из категорије по фер вредности кроз остали укупан резултат у категорију по амортизованој вредности	52
Пример 14: Рекласификација из фер вредности кроз остали укупни резултат у категорију по амортизованој вредности (према ИЕ 112 МСФИ 9)	52
6.5. Рекласификација из категорије по фер вредности кроз биланс успеха у категорију по фер вредности кроз остали укупни резултат	53
Пример 15: Рекласификација из категорије по фер вредности кроз биланс успеха у категорију по фер вредности кроз остали укупни резултат (према ИЕ 113, МСФИ 9)	53
6.6. Рекласификација из категорије одмеравања по фер вредности кроз остали укупни резултат у категорију по фер вредности кроз биланс успеха	54
Пример 16: Рекласификација из категорије по фер вредности кроз остали укупни резултат у категорију по фер вредности кроз биланс успеха (према ИЕ 114, МСФИ 9)	54
7. УМАЊЕЊЕ ВРЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА	55
7.1. Признавање очекиваних кредитних губитака финансијских инструмената	56
7.2. Општи приступ за утврђивање очекиваних кредитних губитака	57
Пример 17: 12-месечни ECL и ECL током очекиваног века трајања зајма	60
Пример 18: Утицај кашњења у плаћању на ефективну каматну стопу и садашњу вредност дуга	61
7.3. Одмеравање очекиваних кредитних губитака	62
Пример 19: Обрачун 12-месечних ECL и ECL за очекивани век трајања кредита	63
7.4. Параметари за израчунавање очекиваних кредитних губитака (ECL).....	66
Пример 20: Израчунавање вероватноће неизвршења обавеза (PD)	67
Пример 21: Израчунавање кредитног ризика EaD и губитка збг неизвршења обавеза LgD	68
7.5. Обрачун очекиваних кредитних губитака (ECL за кредите обезбеђене колатералом).....	70
8. ПОЈЕДНОСТАВЉЕНИ ПРИСТУП ОБЕЗВРЕЂИВАЊА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА	72
Пример 22: Матрица резервисања за очекиване кредитне губитке потраживања од купаца (према примеру 12 ИЕ74-ИЕ77 МСФИ 9)	74
8.1. Поступци у примени матрице резервисања	75
Пример 23: Матрице резервисања без прилагођавања за информације које се односе на будућност	79

8.1.1. Корак 1: Анализа наплативости потраживања према временским интервалима ..	79
8.1.2. Корак 2: Израчунавање историјских стопа губитка	80
8.1.3. Корак 3: Укључивање макроекономских информација за одређивање будућих губитака	82
8.1.4. Корак 4: Израчунавање очекиваних кредитних губитака применом историјских стопа губитака	83
8.2. Израчунавање очекиваних кредитних губитака применом стопа губитака усклађених за будуће и текуће информације	83
8.2.1. Израчунавање очекиваних кредитних губитака применом стопа губитака усклађених за будуће и текуће информације	84
8.3. Матрица резервисања са груписањем потраживања од купаца	85
Пример 24: Матрица резервисања са груписањима примењеним на потражи- вања од купаца	85
9. ПОСЕБАН МОДЕЛ РЕЗЕРВИСАЊА ЗА ГУБИТКЕ ЗА КУПЉЕНА ИЛИ СТВОРЕНА КРЕДИТНО ОБЕЗВРЕЂЕНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА	88
Пример 25: Резервисања за губитке за купљена или кредитно обезвређена финансијска средства	88
10. РАЧУНОВОДСТВО ХЕЏИНГА (ЗАШТИТЕ)	92
10.1. Хеџинг фер вредности	96
Пример 26: Хеџинг фер вредности	97
Пример 27: Хеџинг фер вредности „непризнате чврсте обавезе“ која се плаћа у иностраној валути	99
10.2. Хеџинг токова готовине	102
Пример 28: Хеџинг токова готовине	103
Пример 29: Хеџинг девизних токова готовинне	104
10.3. Хеџинг нето инвестиције у инострано пословање	113
Пример 30: Хеџинг нето улагања у инострано пословање	114
Пример 30а: Инструмент заштите који држи матично предузеће	115
Пример 30б: Инструмент заштите који држи зависно предузеће	117
10.4. Утицај рачуноводства хеџинга на „рачуноводствену неусаглашеност“	119
11. ПРЕЛАЗАК НА ПРИМЕНУ МСФИ 9	122
11.1. Ретроспективна класификација финансијских инструмената	122
Пример 31: Финансијска средства која су престала да се признају пре прве примене МСФИ 9	124
11.1.1. Финансијска средства или финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха	124
11.1.2. Инвестиције у инструменте капитала по фер вредности кроз остали укупни резултат	124
Пример 32: Губитак због обезвређења пре преласка на прву примену МСФИ 9	125
11.1.3. Хибридни уговори (уговори са уграђеним дериватима)	125
Пример 33: Конвертибилни запис на дан преласка	125
11.1.4. Немогућност ретроспективне примене метода ефективне камате	126
11.2. Ретроспективна примена обезвређења финансијских инструмената	126
Пример 34: Ретроспективна примена обезвређења потраживања од купаца	127
11.2.1. Прелазак на примену општег модела обезвређења финансијских инструмената	128
Пример 35: Ретроспективно обезвређење потраживања по кредиту између повезаних правних лица на датум преласка на примену МСФИ 9	129

Пример 36: Ретроспективно обезвређење обвезница на датум преласка на примену МСФИ 9	129
11.3. Примена рачуноводства хеџинга на датум преласка на примену МСФИ 9 ...	129
12. ПРЕЗЕНТАЦИЈА И ОБЕЛОДАЊИВАЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИНСТРУМЕНАТА.	130
12.1. Презентација финансијских инструмената	130
12.2. Обелодањивања финансијских инструмената	131
КОРИШЋЕНИ ИЗВОРИ ЗА МСФИ 9	132

2. ПРИМЕНА МСФИ 15: ПРИХОДИ ОД УГОВОРА СА КУПЦИМА

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ.	133
2. ЦИЉ И ДЕЛОКРУГ МСФИ 15	134
Пример 1: Уговор у делокругу више стандарда	135
3. ПРИЗНАВАЊЕ ПРИХОДА ПРЕМА МСФИ 15	135
3.1. Корак 1: Идентификација уговора са купцем	136
Пример 2 – Имплицитни уступак цене (ИЕ7-ИЕ9, МСФИ 15)	137
3.1.1. Комбинација уговора	138
3.1.2. Модификације (промене) уговора	138
3.1.2.1. Посебан уговор	138
3.1.2.2. Раскид првобитног уговора и стварање новог уговора	139
3.1.2.3. Модификација постојећег уговора	139
3.1.2.4. Комбинација раскида и измена постојећег уговора	139
Пример 3: Модификација уговора као посебан уговор (ИЕ20-ИЕ21, МСФИ 15)	140
Пример 4: Модификација као раскид уговора и стварање новог уговора (ИЕ22-ИЕ24, МСФИ 15)	141
Пример 5: Модификација која резултира кумулативном корекцијом прихода (ИЕ37- ИЕ41, МСФИ 15)	142
3.2. Корак 2: Идентификација обавеза извршења у уговору	144
Пример 6: Утврђивање да ли се добра или услуге разликују (ИЕ49 – ИЕ53, МСФИ 15)	145
3.3. Корак 3: Одређивање цена трансакције	146
3.3.1. Промењиве накнаде	146
3.3.1.1. Методе процене промењивих накнада	147
Пример 7: Примена модела очекиване вредности (ИЕ110-ИЕ15, МСФИ 15)	147
3.3.1.2. Ограничавајуће процене промењиве накнаде	148
Пример 8: Процена промењиве накнаде је ограничена (ИЕ121-ИЕ123, МСФИ за МСП)	149
3.3.1.3. Обавезе по основу рефундирања	150
3.3.1.4. Поновна процена промењиве накнаде	150
Пример 9: Подстицај за количински попуст (ИЕ124-ИЕ128, МСФИ 15)	150
3.3.1.5. Постојање значајне компоненте финансирања у уговору	151
Пример 10. Постоји значајна компонента финансирања и право на повраћај продатог добра (ИЕ135 – ИЕ140, МСФИ 15)	152
Пример 11: Одређивање дисконтне каматне стопе (ИЕ146-ИЕ147, МСФИ 15)	154
Пример 12: Примљени аванс и процена дисконтне стопе (ИЕ148 – ИЕ151, МСФИ 15)	155
3.3.1.6. Непостојање значајне компоненте финансирања	157

Пример 13: Рачуноводствено обухватање задржаног депозита за квалитетно извођење грађевинских радова	157
3.3.2. Неготовинске накнаде	159
Пример 14: Право на неготовинску накнаду (ИЕ156 – ИЕ158, МСФИ 15)	159
3.3.3. Накнаде које се плаћају купцу	160
Пример 15: Рачуноводствени третман бесповратне накнаде која се плаћа купцу (ИЕ160-ИЕ162, МСФИ 15)	160
3.4. Корак 4: Алокација (расподела) цене трансакције на обавезе извршења	161
3.4.1. Алокација цене трансакције на основу самосталних продајних цена	161
Пример 16: Методологија алокације цена (ИЕ164-ИЕ166, МСФИ 15)	162
Пример 17: Очекивани трошкови плус маржа и коригована тржишна маржа	163
Пример 18: Резидуални приступ	164
3.4.2. Алоцирање попушта	165
Пример 19: Алоцирање попушта	165
3.4.3. Алокација промењиве накнаде	166
Пример 20: Промењива накнада која је расподељена на основу самосталних продајних цена (ИЕ183-ИЕ187, МСФИ 15)	166
3.4.4. Промене цена трансакције	168
Пример 21: Промена цене трансакције након измене уговора (ИЕ25-ИЕ32, МСФИ 15)	168
3.5. Корак 5: Признавање прихода када (или пошто) продавац испуни обавезу извршења према купцу	169
3.5.1. Рачуноводствено евидентирање имовине и обавеза по основу уговора ...	171
Пример 22: Испорука лифта са монтажом (ИЕ95-ИЕ100, МСФИ за МСП)	172
Пример 23: Испорука и монтажа сервера, ЛАН мреже и лаптоп рачунара (ИЕ201-ИЕ204, МСФИ 15)	172
Пример 24: Продаја мобилног телефона плус 24 месеца телефонских услуга	173
Пример 25: Обавезе по основу уговора на име плаћене накнаде за будући промет	174
Пример 26: Обавеза по основу уговора и потраживање које се може отказати (ИЕ198, МСФИ 15)	175
3.5.2. Обавезе извршења испуњене током времена	176
3.5.2.1. Истовремено примање и трошење користи од испуњавања обавезе извршења	177
3.5.2.2. Купац контролише имовину док се ствара или повећава	177
3.5.2.3. Испуњавање обавезе извршења не ствара имовину коју продавац може да користи на алтернативан начин	177
3.5.2.4. Право на исплату за извршене обавезе до одређеног датума	177
3.5.2.5. Разумно мерење напретка	178
3.5.2.6. Методе за мерење постигнутог напретка	179
Пример 27: Испуњавање обавезе извршења током времена	179
а) Излазне методе	179
б) Улазне методе	180
Пример 28: Изградња грађевинског објекта за тржиште	180
3.5.3. Обавезе извршења испуњене у одређеном тренутку времена	184
3.5.4. Трошкови уговора	184
3.5.4.1. Капитализација инкременталних трошкова закључивања уговора са купцима ...	186

Пример 29: Капитализација инкременталних трошкова закључења уговора	188
Пример 30: Капитализација трошкова провизије за посредовање у закључењу уговора	190
3.5.4.2. Капитализација трошкова испуњавања уговора са купцима	190
Пример 31: Капитализација трошкова испуњавања уговора	191
Пример 32: Капитализација имовине са правом коришћења	193
3.5.4.3. Амортизација имовине признате по основу капитализације трошкова закључивања и испуњавања уговора са купцима	193
Пример 33: Амортизација имовине признате по основу капитализације трошкова уговора	194
3.5.4.4. Обезвређење имовине признате по основу капитализације трошкова закључивања и испуњавања уговора са купцима	194
Пример 34: Обезвређење имовине признате по основу капитализације трошкова уговора	195
4. ПРОДАЈА СА ПРАВОМ ПОВРАЋАЈА	196
5. ГАРАНЦИЈЕ	197
Пример 35: Стандардна гаранција која није посебна услуга	198
6. РАЗМАТРАЊА У ВЕЗИ СА ПРИНЦИПАЛОМ И АГЕНТОМ.	199
Пример 36: Обрачун продаје добара од стране агента и принципала	200
Пример 37: Обрачун продаје услуга од стране агента и принципала	202
7. ОПЦИЈЕ КУПЦА ЗА ДОДАТНА ДОБРА ИЛИ УСЛУГЕ	204
Пример 38: Обрачунавање пружања додатних услуга са попустом	204
Пример 39: Обрачун попушта на основу бонус поена	206
8. НЕИСКОРИШЋЕНА ПРАВА КУПАЦА	208
Пример 40: Поклон ваучери као бонус	209
9. НАКНАДЕ ПЛАЋЕНЕ УНАПРЕД БЕЗ ПРАВА НА РЕФУНДИРАЊЕ (И НЕКИ ПОВЕЗАНИ ТРОШКОВИ)	210
Пример 41: Неповратна накнада плаћена унапред (ИЕ271-ИЕ274, МФИ 15)	210
10. ЛИЦЕНЦИРАЊЕ	212
10.1. Када лиценца није посебна обавеза извршења	212
10.2. Када је лиценца посебна обавеза извршења	212
Пример 42: Лиценца за коришћење франшизе (ИЕ289-ИЕ291, МСФИ 15)	213
10.2.1. Одређивање права на приступ интелектуалној својини	214
10.2.2. Одређивање права коришћења интелектуалне својине	214
Пример 43: Када је лиценца посебна обавеза извршења	215
10.2.3. Фактори који не утичу на одређивање права на приступ и коришћење интелектуалне својине	216
10.2.4. Тантијеме по основу продаје и по основу употребе	217
11. СПОРАЗУМИ О ПОНОВНОЈ КУПОВИНИ	217
11.1. Опција форварда или куповине	217
11.2. Опција продаје	218
12. КОМИСИОНИ АРАНЖМАНИ	218
13. АРАНЖМАНИ ТИПА „ФАКТУРИШИ И ЧУВАЈ“	219
14. ПРИХВАТАЊЕ ИМОВИНЕ ОД СТРАНЕ КУПЦА	221
15. ОБЕЛОДАЊИВАЊЕ РАШЧЛАЊЕНОГ ПРИХОДА	221
16. ПРЕЛАЗАК НА ПРИМЕНУ МСФИ 15	222

16.1. Потпуна ретроспективна примена	222
16.2. Измењена ретроспективна примена	223
КОРИШЋЕНИ ИЗВОРИ ЗА МСФИ 15:	225

3. ПРИМЕНА МСФИ 16 ЛИЗИНГ

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	227
2. ЦИЉ И ДЕЛОКРУГ МСФИ 16	229
3. УТИЦАЈ МСФИ 16 НА КОРИСНИКЕ ЛИЗИНГА	229
Пример 1: Пословни лизинг корисника лизинга у складу са МСФИ за МСП.....	230
Пример 2: Пословни лизинг корисника лизинга у складу са МСФИ 16.....	230
Пример 3: Транзиција пословног лизинга из МСФИ за МСП према МСФИ 16	232
4. ИЗУЗЕЦИ ОД ПРИМЕНЕ МСФИ 16	234
Пример 4: Краткорочни лизинг који се изузима од примене МСФИ 16	235
Пример 5: Лизинг имовине мале вредности који се изузима од примене МСФИ 16 ...	236
5. ИДЕНТИФИКОВАЊЕ ЛИЗИНГА	236
5.1. Кључни елементи лизинга	237
Пример 6: Идентификована имовина са суштинским правима замене од стране даваоца лизинга.....	239
Пример 7: Идентификована имовина без суштинских права замене	240
Пример 8: Споредне економске користи од имовине са правом коришћења	240
Пример 9: Плаћање новчаних средстава закуподавцу уз остварење суштинских економских користи	241
Пример 10: Права на све суштинске економске користи корисника лизинга	242
Пример 11: Права првенства коришћења имовине од стране даваоца лизинга ...	243
5.2. Раздвајање компоненати уговора о лизингу	244
5.2.1. Компоненте лизинга.....	244
5.2.2. Компоненте које нису лизинг	244
Пример 12: Раздвајање компоненти уговора о лизингу	245
Пример 13: Раздвајање компоненти уговора о лизингу (наставка Примера 12) ...	246
6. ПОРТФОЛИО УГОВОРА О ЛИЗИНГУ	247
Пример 14: Портфолио уговора о лизингу	247
7. ТРАЈАЊЕ ЛИЗИНГА	248
7.1. Опције – продужење или раскид уговора о лизингу.....	249
Пример 15: Утврђивање трајања лизинга	250
7.2. Поновна процена периода лизинга	250
Пример 16: Поновна процена трајања лизинга	251
8. РАЧУНОВОДСТВО КОРИСНИКА ЛИЗИНГА	252
8.1. Признавање и мерење лизинга	252
8.1.1. Почетно одмеравање имовине са правом коришћења.....	252
8.1.1.1. Почетно одмеравање имовине са правом коришћења када се у одређеном периоду не плаћа закуп.....	253
Пример 17: Обрачун лизинга када се у одређеном периоду не плаћа закуп.....	253
8.1.2. Накнадно одмеравање имовине са правом коришћења	254
8.1.3. Почетно одмеравање обавезе по основу лизинга	255
Пример 18: Варијабилна плаћања лизинга повезана са индексом цена	256

Пример 19: Суштинска фиксна плаћања лизинга	257
8.1.4. Поновна процена обавезе по основу лизинга	259
8.1.5. Поновна процена обавеза лизинга услед модификованог лизинга	260
Пример 20: Мерење имовине са правом коришћења и обавезе лизинга са променом периода лизинга	261
Пример 21: Утицај измене трајања периода лизинга на мерење обавеза за лизинг и имовине са правом коришћења	262
Пример 22: Варијабилна плаћања закупа која зависе од индекса потрошачких цена (прилагођен према ИЕ5, пример 14А МСФИ 16)	265
Пример 23: Варијабилна плаћања закупа која зависе од продаје закупца остварене од закупљеног простора (прилагођен према ИЕ5, пример 14Б МСФИ 16)	266
8.1.6. Рачуноводствено обухватање измена уговора о лизингу код корисника лизинга	267
Пример 24: Уговор о закупу пословног простора	267
8.1.6.1. Модификација лизинга која се рачуноводствено обухвата као посебан лизинг	269
Пример 25: Закуп додатног простора по самосталној цени	270
Пример 26: Продужење постојећег закупа и закуп додатног простора по самосталној цени	271
8.1.6.2. Модификација лизинга која се рачуноводствено обухвата као корекција постојећег лизинга	274
Пример 27: Смањење плаћања закупа за преостали период закупа	274
Пример 28: Скраћивање периода закупа	276
Пример 29: Смањење обима закупљеног простора	278
9. ПРЕЗЕНТАЦИЈА КОРИСНИКА ЛИЗИНГА	281
10. ОБЕЛОДАЊИВАЊЕ КОРИСНИКА ЛИЗИНГА	282
11. РАЧУНОВОДСТВО ДАВАОЦА ЛИЗИНГА	283
11.1. Класификација лизинга	283
11.2. Финансијски лизинг	284
11.2.1. Почетно мерење	284
11.2.2. Произвођач или посредник у својству даваоца лизинга	285
Пример 30: Пример обрачуна лизинга од стране даваоца лизинга произвођача/посредника	285
Обрачун садашње вредности лизинга	286
Распоред обрачуна нето улагања у лизинг	287
Књижење лизинга од стране даваоца лизинга предузећа „А“	287
Пример 31: Обрачунавање лизинга од стране даваоца лизинга произвођача/посредника	288
Пример 32: Финансијски лизинг даваоца лизинга	290
11.3. Пословни (оперативни) лизинг	292
Пример 33: Пословни лизинг даваоца лизинга	293
12. КЛАСИФИКАЦИЈА ПОДЗАКУПА	294
Пример 34: Подзакуп као финансијски лизинг	295
Пример 35: Подзакуп као пословни лизинг	295
Пример 36: Подзакуп пословног простора који се сматра финансијским лизингом	296
13. ТРАНСАКЦИЈЕ ПРОДАЈЕ И ПОВРАТНОГ ЛИЗИНГА	298

13.1. Трансакције продаје и повратног лизинга према МСФИ 16	300
Пример 37: Продаја и повратни лизинг са фиксним плаћањима изнад тржишних услова	302
Пример 38: Продаја и повратни лизинг са фиксним плаћањима испод тржишних услова	306
13.1.1. Трансакције продаје и повратног лизинга са варијабилним плаћањем лизинга	310
Пример 39: Продаја и повратни лизинг са варијабилним плаћањем лизинга	311
13.2. Пренос имовине који не представља продају	316
14. ПРЕЛАЗАК НА ПРИМЕНУ МСФИ 16	316
14.1. Примена Потпуног ретроспективног метода	318
Пример 40: Евидентирање лизинга према МРС 17	318
Пример 41: Примена Потпуног ретроспективног метода преласка на прву примену МСФИ 16	319
14.2. Примена модификованих ретроспективних метода	326
14.2.1. Примена Модификованог ретроспективног метода #1	327
Пример 42: Примена Модификованог ретроспективног метода #1	327
14.2.2. Примена Модификованог ретроспективног метода #2	331
Пример 43: Примена Модификованог ретроспективног метода #2)	332
14.2.3. Упоредни преглед опција које се могу користити приликом прве примене МСФИ 16	334
14.3. Прелазак на прву примену МСФИ 16 у случају подзакупа средства са правом коришћења	335
Пример 44: Примена МСФИ 16 када је имовина са правом коришћења дата у подзакуп	336
14.4. Закупи који су изузети од обавезе усклађивања са МСФИ 16	338
14.5. Трансакције продаје и повратног лизинга пре датума почетне примене	339
15. ПДВ НА ПРОМЕТ ДОБАРА И УСЛУГА ПО УГОВОРИМА О ЛИЗИНГУ	339
15.1. ПДВ на промет који се врши по уговору о лизингу којим је уговорена потпуна исплата предмета лизинга	341
Пример 45: Уговор о лизингу којим је уговорена потпуна исплата који се сматра прометом добара	342
15.2. ПДВ на промет по уговору о лизингу покретних ствари којим је уговорена делимична исплата	344
Пример 46: Уговор о лизингу покретних ствари којим је уговорена делимична исплата који се сматра промет добара	345
15.3. ПДВ на промет по уговору о лизингу непокретних ствари којим је уговорена делимична исплата	347
Пример 47: Уговор о промету непокретности којим је уговорена делимична исплата а који се сматра прометом добара	348
15.4. ПДВ на промет услуга по уговорима о лизингу	352
15.4.1. ПДВ на промет услуга по уговору о пословном лизингу у складу са МСФИ 16	354
15.4.1.1. Евиденција пословног лизинга у књиговодству даваоца лизинга (закупадавца)	354
Пример 48: Пословни лизинг даваоца лизинга	354
15.4.1.2. Евиденција пословног лизинга у књиговодству корисника лизинга (закупца) ...	356
Пример 49: Пословни лизинг код корисника лизинга (закупца)	357

15.5. Основица ПДВ на промет који се врши по основу уговора о лизингу	357
15.5.1. Промена основице ПДВ услед примене варијабилне камате, превремене отплате предмета лизинга и наплате споредних трошкова	359
15.5.2. На затезне камате по основу неблаговремено плаћених лизинг рата не обрачунава се ПДВ.	360
15.6. Право на одбитак претходног пореза даваоца лизинга	361
15.7. Право на одбитак претходног пореза корисника лизинга.	361
15.8. Раскид уговора о финансијском лизингу	362
15.8.1. Раскид уговора о финансијском лизингу због неплаћања лизинг накнаде. .	364
15.8.2. Раскид уговора о финансијском лизингу због неиспоруке предмета лизинга	366
15.8.3. Раскид уговора о финансијском лизингу због настале штете на предмету лизинга.	367
15.8.4. Раскид уговора о финансијском лизингу због крађе предмета лизинга ...	368
15.9. Уступање уговора о финансијском лизингу	368
15.9.1. Уступање уговора о финансијском лизингу када уступилац лизинга није обвезник ПДВ.	369
15.9.2. Уступање уговора о финансијском лизингу када је уступилац лизинга обвезник ПДВ.	369
15.10. ПДВ на трансакције продаје и повратног лизинга (sale and leaseback)	371
КОРИШЋЕНИ ИЗВОРИ ЗА МСФИ 16:	373

4. МОДЕЛ ОПШТЕГ АКТА О РАЧУНОВОДСТВУ И РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА У СКЛАДУ СА МСФИ. 375

ПРАВИЛНИК О РАЧУНОВОДСТВУ И РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА У СКЛАДУ СА МРС/МСФИ.	377
I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ	377
II. ОРГАНИЗАЦИЈА РАЧУНОВОДСТВЕНОГ СИСТЕМА И ИНТЕРНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ КОНТРОЛЕ.	378
III. РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ.	384
IV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	416

ПРЕДГОВОР

Овај приручник посвећен је имплементацији три међусобно повезана и веома комплексна Међународна стандарда финансијског извештавања (МСФИ). То су МСФИ 9 *Финансијски инструменти*, МСФИ 15 *Приходи од уговора са купцима* и МСФИ 16 *Лизинг*. МСФИ 9 и МСФИ 15 у Републици Србији су званично почели да се примењују почев од састављања годишњег финансијског извештаја за 2020. годину а МСФИ 16 почев од састављања годишњег финансијског извештаја за 2021. годину.¹

У досадашњој, не дугој, примени ових стандарда, у часопису „Привредни саветник“ објавили смо више чланака на тему њихове имплементације из тог разлога што сваки нови пропис и правила, а то су и ови стандарди, захтевају благовремена упутства за примену. Одређена искуства и сазнања у примени ових стандарда до сада су стечена кроз свакодневну комуникацију са претплатницима часописа „Привредни саветник“, која се остварује пружањем консултантских услуга од стране саветника и уредника тог часописа, као и путем више одржаних семинара на којима је одговорано и на многа питања у вези са практичном применом ових стандарда. Иако је кратак период од почетка примене ових стандарда, олакшање је што се, ипак, не ради о потпуно новим захтевима и правилима, јер су ови стандарди настали на темељима претходних, замењених стандарда, који се у Републици Србији примењују почев од састављања годишњих финансијских извештаја за 2004. годину, закључно са финансијским извештајима који претходе извештајима на које се примењују нови МСФИ 9, МСФИ 15 и МСФИ 16.²

Кроз досадашњу праксу, у вези са овим стандардима искристалисана су бројна питања и проблеми који се јављају у њиховој примени, а пре свега у књиговодственом евидентирању одређених трансакција које се третирају на другачији начин у односу на раније стандарде и праксу. То нас је подстакло да у недостатку званичних тумачења примене ових стандарда од стране Министарства финансија и Националне

1 Решење о преводу Међународних стандарда финансијског извештавања у којем су садржани МСФИ 9, МСФИ 15 и МСФИ 16 објављено је у „Службеном гласнику РС“, бр. 92/19 и 123/20, у којим је прописана одложена примена тих стандарда у односу на званично прописане рокове у тим стандардима због кашњења објављивања превода. У прелазним одредбама МСФИ 9 и МСФИ 15 прописано је да се ти стандарди примењују на годишње финансијске извештаје који отпочињу 1. јануара 2018. године, а у МСФИ 16 је прописано да се тај стандард примењује од годишњих финансијских извештаја који отпочињу 1. јануара 2019. године. За сва три стандарда дозвољена је и ранија примена.

2 МСФИ 9 заменио је ранији МРС 39; МСФИ 15 заменио је МРС 11 и МРС 18; МСФИ 16 заменио је МРС 17.

комисије за рачуноводство у оквиру тог министарства, досадашња искуства и решења у њиховој примени обрадимо у овом приручнику, у којем дајемо и одређене сврсисходне примере и објашњења Одбора за Међународне рачуноводствене стандарде (*International Accounting Standard Board – IASB*) који је доносилац тих стандарда.

С обзиром на то да нашим Контним оквиром који примењују привредна друштва, задруге и предузетници није уређен начин књиговодственог евидентирања пословних трансакција које настају у складу са МСФИ 9, МСФИ 15 и МСФИ 16, у овом приручнику, на више од 120 примера, објашњен је начин књижења пословних промена у складу са тим стандардима, који се могу користити приликом књижења сличних трансакција које настају у нашој пракси.

Према члану 24. Закона о рачуноводству (у даљем тексту: Закон), у Републици Србији пуне МСФИ (а у оквиру њих и МСФИ 9, МСФИ 15 и МСФИ 16) дужни су да примењују велика правна лица, правна лица која имају обавезу састављања консолидованих финансијских извештаја (матична правна лица), јавна друштва, односно друштва која се припремају да постану јавна, у складу са законом којим се уређује тржиште капитала, независно од величине. Средња, мала и микро правна лица и предузетници, такође, могу донети одлуку да примењују пуне МСФИ у складу са чл. 25. и 26. Закона, при чему су дужни да примењују МСФИ у континуитету, односно најмање пет година од почетка примене МСФИ, осим у случајевима отварања поступка стечаја или ликвидације. Оваквим законским решењем потенцијално је повећан број субјеката који ће користити МСФИ 9, МСФИ 15 и МСФИ 16 приликом израде годишњих финансијских извештаја.

Нови стандарди, чија је примена обрађена у овом приручнику, настали су као одговор рачуноводствене професије на светску економску кризу из 2007. и 2008. године и садрже нова решења која треба да допринесу реалнијем исказивању финансијског резултата и финансијског положаја привредних субјеката. У значајној мери они су усаглашени са одговарајућим америчким националним стандардима које је усвојио Одбор за стандарде финансијског рачуноводства САД (*US Financial Accounting Standards Board – FASB*). Главне новине које доносе ови стандарди су:

- МСФИ 9 прописује нову и једноставнију класификацију финансијских инструмената, уводи нове моделе признавања очекиваних кредитних губитака за финансијске инструменте, потраживања од купаца, средства по основу уговора и финансијски лизинг. Овај стандард поједностављује примену рачуноводства хеџинга (заштите) и проширује спектре ситуација на које се може применити рачуноводство заштите. Циљ новина које доноси МСФИ 9 у односу на ранији МРС 39 је да се поједностави финансијско извештавање применом јасног и лакшег начина класификације финансијских инструмената, уклањањем прага за признавање кредитних губитака и промене захтева за рачуноводство заштите;

- МСФИ 15 садржи детаљна правила за признавање прихода када се добра и услуге преносе на купца у току одређеног временског периода и/или у одређеном тренутку времена. За утврђивање прихода овај стандард прописује јединствен модел у пет корака заснован на принципима који се примењују на све уговоре са купцима који су у делокругу тог стандарда. Уређује и признавање трошкова који настају у вези са закључивањем и извршавањем уговора о продаји од стране продавца. Овај стандард доноси значајне новине приликом утврђивања прихода у делатностима које имају уговоре са различитим обавезама извршења (нпр. телекомуникационе компаније) и уговоре који обухватају више периода испуњавања обавеза према купцима (нпр. грађевинске, индустријске, пољопривредне и друге производне компаније), начин утврђивања прихода је знатно другачији у односу на раније примењиване стандарде;

– МСФИ 16 прописује принципе за признавање, мерење, презентацију и обелодањивање лизинга (закупа). Циљ је да се у финансијским извештајима даваоца и корисника лизинга обезбеде релевантни подаци на начин који верно представља трансакције лизинга. Из аспекта корисника лизинга, финансијски и пословни лизинг третира се на исти начин, тако што се имовина са правом коришћења исказује као имовина корисника лизинга која подлеже амортизацији а укупна обавеза коју ће корисник лизинга плаћати за период закупа исказује се као обавеза у Билансу стања. Примена овог стандарда значајно мења структуру прихода и расхода у Билансу успеха и финансијски положај у Билансу стања корисника лизинга, што корисницима финансијских извештаја пружа релевантне податке за оцену профитабилности и бонитета субјеката који примењују тај стандард.

На крају приручника дат је предлог модела Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама у складу са МРС/МСФИ који се може користити приликом израде сопственог општег акта о рачуноводственим политикама субјеката који примењују пуне МСФИ.

Напомињемо да је у време припреме за издавање овог приручника, Одбор за Међународне рачуноводствене стандарде (*IASB*) објавио „*Нацрт измена МСФИ за МСП у оквиру треће реформе тог стандарда*“ у којем се најзначајније измене односе на усклађивање МСФИ за МСП са МСФИ 9 и МСФИ 15.³ Реформисани МСФИ за МСП, претпостављамо да ће се први пут примењивати на годишње финансијске извештаје који почињу од 1. јануара 2025. године, па ће издавање овог приручника омогућити нашим МСП да се благовремено упознају са новим захтевима признавања и вредновања билансних ставки које ће бити прописане реформисаним МСФИ за МСП. Могуће је да ће због предстојећих промена у МСФИ за МСП и национални Правилник за микро и друга правна лица (који је базиран на МСФИ за МСП и комплетним МСФИ), такође бити измењен у правцу приближавања изменама у МСФИ 9 и МСФИ 15.

Др Ратомир Ђировић

³ Видети на сајту <https://www.ifrs.org/> материјал са називом: *Exposure Draft Third Edition of the IFRS for SMEs Accounting Standard.*